

LIGE BØRN LEGER BEDST?

KØN, NORMER OG AKTIVISME GENNEM TIDEN

DANSK OG HISTORIEFAGLIGT FORLØB TIL S3F

KØN

MUSEUM FOR
KØNNENES
KULTURHISTORIE

LIGE BØRN LEGER BEDST

- KØN, NORMER OG AKTIVISME GENNEM TIDEN

© KØN 2023

WWW.KONMUSEUM.DK

Dette undervisningsmateriale kan benyttes før, efter eller uafhængigt af et besøg på KØN.

Læs mere om booking af undervisningsforløb på KØN på www.konmuseum.dk/undervisning.

Materialet består af et elevmateriale og en lærervejledning. Download begge fra museets hjemmeside.

TEKST OG REDAKTION

Anna Svenning

Sophia Kleist Karlson

GRAFISK OPSÆTNING

Sophia Kleist Karlson

Ida Galsgaard

FAGLIG SPARRING OG KORREKTUR

Pernille Albrechtsen

Simone Due Rasmussen

Sille Mikkelsen

Trine Holm Nielsen

INDHOLD

SÅDAN BRUGER DU MATERIALET.....	4
KENDER DU MUSEET KØN?.....	6
INTRODUKTION.....	7
KØN – HVAD ER DET?.....	8
NORMER – HVAD ER DET?.....	10
SEKSUEL ORIENTERING – HVAD ER DET?.....	14
DORIS POLLAS OG ADMIRALKROEN.....	16
HVAD BETYDER KØN I DAG?.....	22
KØN ER I VORES SPROG.....	23
KØN ER I VORES UDSEENDE.....	25
KØN ER I VORES HJEM OG LEGE.....	30
DRAG QUEENS OG DRAG KINGS.....	34
FORSKELLIGE SYN PÅ KØN.....	36
MEGET ER SKET, SIDEN AXEL OG DORIS BLEV FØDT.....	38
LAV ET INTERVIEW	44
FNS VERDENSMÅL OM LIGESTILLING.....	46

SÅDAN BRUGER DU MATERIALET

Dette materiale er udviklet af museet KØN og kan bruges til et undervisningsforløb, hvor du sammen med dine klassekammerater kan lære om netop emnet køn.

I materialet her vil du møde børn og voksne, der ikke altid gør, som andre forventer af deres køn. Når forløbet er færdigt vil du vide meget mere om, hvad *normer* og *seksuel orientering* er for noget. *Normer* er uskrevne regler. De kan handle om, hvordan vi forventer folk ser ud eller opfører sig. *Seksuel orientering* handler om, hvem vi bliver forelskede i og tiltrukket af. Sammen skal I undersøge, hvordan normer for køn har ændret sig, siden jeres forældre og bedsteforældre var børn. I klassen skal I tale om, hvilken betydning køn har for børn og unge i dag.

Du kommer også til at læse om *aktivister*. En aktivist er én, der aktivt kæmper for en sag, og som forsøger at ændre verden med sine handlinger. Her skal I snakke om, hvordan aktivisme kræver mod – og om, hvem der egentlig har ansvaret for at gøre verden til et bedre sted.

Materialet er inddelt i forskellige kapitler, som du kan få et overblik over i indholdsfortegnelsen. Der er også en række opgaver. Din lærer fortæller dig, hvilke opgaver du skal arbejde med.

Hvis du og din klasse har lyst til at vide endnu mere om, hvad køn har betydet i Danmark gennem tiden, kan I besøge museet KØN, som du også kan læse mere om i dette materiale.

Rigtig god fornøjelse!

I GRUPPER

Opgaverne i de gule bokse skal løses sammen i grupper. Jeres lærer hjælper med at danne grupperne.

TAL SAMMEN I KLASSEN

I de røde bokse er der forskellige spørgsmål og emner, som I kan tale sammen om i klassen.

TO OG TO

De blå bokse indeholder opgaver, der skal løses to og to. Jeres lærer sætter jer sammen i par.

INDIVIDUELT

De orange bokse indeholder spørgsmål eller opgaver, som I skal tænke over individuelt – altså for jer selv.

FAKTABOKSE

De grønne bokse indeholder fakta om køn, normer og aktivisme.

*Her ser du Aarhus' gamle rådhus,
som nu er museet KØN.*

KENDER DU MUSEET KØN?

Museet KØN ligger i Aarhus. Det er et museum, der fortæller om køn, kønsroller og ligestilling gennem tiden. Det er netop de emner, man kan læse om i dette materiale.

Indtil 2016 satte museets udstillinger og aktiviteter primært fokus på kvindernes historie – derfor hed det Kvindemuseet. Nu fortæller museet om køn og kønsroller i det hele taget. Det vil sige, at der nu også er fortællinger om drenge og mænd, men også mennesker, der ikke passer ned i de kasser, vi kalder "mænd" og "kvinder". Derfor hedder museet i dag KØN.

KØN viser udstillinger om, hvordan kønnene har levet gennem tiden. De skal få os til at tænke over, hvad køn egentlig betyder. Hvad har køn betydet før, og hvad betyder det i dag? Både for børn, for unge og for voksne. Museet arbejder for, at vi får et mere ligestillet samfund nu og i fremtiden. Det betyder, at alle skal have lige rettigheder og lige muligheder – uanset køn.

Den bygning, som museet bor i, var Aarhus' rådhus fra 1857 til 1941. Den har i mange år også været byens politistation. Bygningen fortæller derfor i sig selv mange spændende historier. I byrådssalen har politikerne holdt møder og diskuteret regler og love for borgerne i Aarhus. Herunder også regler, der har haft indflydelse på kønnene forskellige muligheder.

I museets udstillinger kan du se mange gamle ting, der viser, hvordan børn og unge levede i gamle dage. Du kan også komme på besøg med din klasse og spille skuespil og høre virkelige fortællinger fra Aarhusianske børn, der levede i gamle dage.

Læs mere om museet på www.konmuseum.dk

INTRODUKTION

Engang for længe siden, da dine tipoldeforældre var børn, havde man nogle andre forventninger til kønnene i Danmark, end vi har i dag. Dengang, omkring starten af 1900-tallet, var det forventet, at kvinden stod for arbejdet i hjemmet. Det var typisk opgaver som at lave mad, gøre rent og passe børn. Manden skulle derimod ofte arbejde uden for hjemmet og sørge for at tjene penge til familien. Hvem, der gjorde hvad, var altså bestemt af det, man kalder *kønsroller*.

Der var også særlige forventninger til, hvordan en pige eller en dreng skulle se ud og hvordan man måtte opføre sig.

Den slags forventninger kalder vi *normer* for køn. Man kan også kalde dem "uskrevne regler".

Der har altid været folk, som har udfordret normerne, ved at gøre noget andet eller måske det modsatte af, hvad andre forventede. Det gjorde Doris Pollas, som du skal møde senere. Som barn legede hun med tinsoldater og gik med overalls. Det var noget, som nogle danskere blev vrede over i midten af 1900-tallet, da Doris Pallas var barn og ung. De mente, at piger skulle gå med kjole og lege med dukker. Det var nemlig normen.

Gennem historien har mænd og kvinder haft forskellige muligheder og kvinder har haft færre rettigheder end mænd. I slutningen af 1800-tallet begyndte nogle kvinder at tale om og kæmpe for *ligestilling* mellem kønnene. Ligestilling betyder, at alle køn har samme muligheder og rettigheder.

I løbet af 1900-tallet ville flere og flere kæmpe for kvinders rettigheder – både kvinder og mænd mente, det var vigtigt. Mange af dem var aktivister. Hvad en aktivist er, kan du også lære mere om i dette materiale.

I dag kan det måske være svært at forstå, at piger engang ikke måtte gå med bukser, fordi vi synes det er helt normalt i vores tid. Det viser os, hvordan normerne for køn ændrer sig i løbet af historien. Det er blandt andet på grund af de aktivister, der gik forrest og brød normerne.

- HVAD ER DET?

Hvad er køn egentlig? De fleste er vokset op med, at der findes to køn, nemlig pige og dreng.

Men helt så simpelt er det dog ikke. Køn består nemlig af mange ting, som godt kan være lidt forvirrende at forstå til at starte med.

Når vi taler om køn er der noget, der handler om vores kroppe, som ofte er det, der bestemmer hvilket køn, vi får *tildelt* ved fødslen. Derudover er der også noget, der handler om, hvordan vi ser os selv, som bestemmer vores *kønsidentitet*.

Der er altså både *tildelt køn* og *kønsidentitet*, som vi nu skal gennemgå.

*

TILDELT KØN

Allerede når en baby ligger inde i den gravides mave, spørger vi ofte: "Bliver det en pige eller en dreng?" Når barnet så bliver født, ser lægen på barnets *genitalier*. Dem vi også kalder kønsorganer. Har det en penis (eller tissemand), siger lægen, at det blev en dreng. Har det en vulva (eller tissekone), siger lægen, at det blev en pige. Her tildeler lægen altså barnet et køn. Derfor kan man kalde det *tildelt køn*.

Inde i vores kroppe er der også en række *kromosomer* og *hormoner*. Folk, der fødes med en vulva, har for det meste to X kromosomer. Dem, der fødes med en penis, har for det meste et X og et Y kromosom. Der findes dog undtagelser. Alle fødes med de samme hormoner. Først ved puberteten, ændrer ens hormoner sig, alt efter hvilke genitalier man har.

Både ens kromosomer, hormoner og genitalier kan dog være anderledes, end lægen forventer. Og det er meget almindeligt. I sådan et tilfælde er man *interkønnet*.

Faktisk er der lige så mange, der er interkønnede, som der er rødhårede. Faktisk ved mange slet ikke, at de er interkønnede, fordi de ikke får brug for at undersøge deres kromosomer eller hormoner.

KØNSIDENTITET

Alle får tildelt et køn ved fødslen. Men når man til hverdag snakker om nogens køn, er det mest præcist at bruge deres *kønsidentitet*.

Ens kønsidentitet handler om, hvordan man selv ser sit køn – hvem man er indeni. Hvis man ser sig selv som pige, er ens kønsidentitet pige. Det er man uanset, hvad man blev tildelt ved fødslen. Det er nemlig ens identitet, der spiller den største rolle – og ikke ens krop.

*

De fleste oplever, at deres kønsidentitet er det samme som deres tildelte køn. Man kan bruge ordet *ciskønnet* til at beskrive dette.

Ikke alle er ciskønnede. Lægen kan sagtens have sagt: "Det blev en dreng!", eller: "Det blev en pige!", uden at det passer med, hvordan man ser sig selv. I sådanne tilfælde kalder mange sig *transkønnede* eller bare *trans*. En transdreng er for eksempel en dreng, som fik tildelt kønnet "pige", da han blev født, men hans kønsidentitet er dreng.

Man skal ikke nødvendigvis identificere sig med at være enten dreng eller pige. For nogle kan det passe bedre til ens identitet at bruge ordet *non-binær*.

Når man bliver født, tænker man ikke over sin kønsidentitet. Ens kønsidentitet er noget, man finder ud af hen af vejen, og for nogle kan den ændre sig i løbet af livet.

**Hvor mange
kender du, der er
rødhårede?**

KENDER DU LILI ELBE?

Lili Elbe var en dansk kunstner. I 1930 var hun en af de første transkvinder i verden, der ændrede sit navn og sin krop, så de passede til hendes kønsidentitet – for over 90 år siden! Hun var gift med Gerda Wegener, der også var kunstner. Filmen "Den danske pige" fra 2016 handler om deres liv.

Julekortet herover er tegnet af Gerda.

NORMER

- HVAD ER DET?

Har du nogensinde set et skilt uden for et toilet, hvor der står: "Man SKAL stå i kø til toilettet. Ikke noget med at springe over!"?

Eller en plakat på skolen, hvor der står: "Læreren SKAL stå op i timen! Det er STRENGT FORBUDT at gå på hænder, når man underviser"?

Sikkert ikke? Alligevel går vi alle sammen ud fra, at man står i kø til toilettet, og at læreren står på sine fødder i timen. Det har vi nemlig *normer* for.

Normer er nogle, vi alle kender til, selvom de ikke står skrevet noget sted - altså uskrevne regler. De kan for eksempel handle om vores opførsel, interesser eller udseende. Vi forventer, at folk overholder de uskrevne regler. Vi forventer nemlig, at folk følger normerne. Det er ikke noget, vi tænker over. Men hvis der pludselig er én, som springer over i køen i supermarkedet, lægger vi mærke til det. Ofte opdager man først, hvad normen er, når nogen bryder den.

*

Der er uskrevne regler og forventninger - altså normer - overalt omkring os. Både i det store fællesskab, som vi kalder samfundet, og i mindre fællesskaber som klassen eller fodboldklubben.

Mange af vores normer handler om køn. Normer for køn kan for eksempel være, hvordan piger og drenge skal se ud og opføre sig, og hvad de skal interessere sig for.

Der kan være normer for hvilken frisør man har, nemlig at piger har langt hår og at drenge har kort hår. Det betyder selvfølgelig ikke, at det er forkert, når drenge har langt hår. Hvis mange drenge gror deres hår langt, kan normen ændre sig sådan at det bliver normen at drenge har langt hår.

I 1960'erne og 1970'erne - var det normen blandt hippier at drenge og mænd havde langt hår.

KØNSROLLER:

For 100 år siden, da Lili Elbe levede som transkvinde, var der meget opdelte normer for kvinder og mænd, f.eks. hvilke opgaver, de havde. Mænd og kvinder havde på den måde hver deres rolle i samfundet. Derfor siger man, at mænd og kvinder havde forskellige *kønsroller*.

Når du hører om roller, tænker du måske på et teaterstykke, men når man lever op til en kønsrolle, spiller man ikke nødvendigvis skuespil eller er falsk. Alligevel kan man sige, at der er særlige måder at tale på, at klæde sig på eller bevæge sig på, som passer til de forskellige kønsroller.

Reklame fra 1961

TAL SAMMEN I KLASSEN

- x Oplever I, at forventninger til jer hænger sammen med jeres køn?
- x Hvad synes I om de forventninger?
- x Kig på reklamen herover. Hvilke forventninger ser I til manden og kvinden?

I dag er det måske normen, at man har langt hår blandt mænd, der lytter til heavy metal musik? Normer ændrer sig altså med tiden. De kan også se forskellige ud, alt efter, hvilket fællesskab, vi er en del af.

Når man bryder en norm, lægger folk ekstra meget mærke til en. Man kan også opleve ubehagelige reaktioner. Hvis man springer over i køen, bliver nogen måske sur. Hvis man synger opera på gaden, griner folk måske. Det kan gøre, at vi vælger at følge normen.

Hvis man bryder læreren-står-på-fødderne-normen eller syng-ikke-opera-på-gaden-normen, sker der måske ikke så meget. Måske er det endda sjovt at bryde den slags normer. Stå-i-kø-normen er et eksempel på en norm, der faktisk er ret fornuftig. Når alle følger den, bliver det nemmere at se, hvem der er den næste til at gå på toilettet eller betale i en butik.

*

Mange normer kan altså være gode og gøre det nemmere for os mennesker at omgås hinanden. Men der findes også normer, der kan begrænse os. En norm er begrænsende, når man kan blive uretfærdigt behandlet, hvis man bryder den. Man kan få at vide, at man er mærkelig, blive holdt udenfor eller mobbet selvom man ikke gør noget forbudt, men bare bryder normen. Eksempelvis kan normer for tøj gøre, at man klæder sig på en anden måde, end man egentlig har lyst til, fordi man kan være bange for folks reaktioner, når man bryder med dem.

Der er begrænsende normer for mange ting. Du kan se eksempler i normskyen herunder. Man er hverken forkert, hvis man bryder en begrænsende norm eller hvis man følger den. Det vigtigste er, at man kan være sig selv.

*Normsky.
Her kan I se nogle ting,
der er normer for.
Husk, at normer kan
være forskellige, alt
efter, hvor man er.
I Danmark er normen,
at man er lys i
 huden – sådan er det
jo ikke alle steder.*

TAL SAMMEN I KLASSEN

- x Har I oplevet, at andre ikke har respekteret normen om at stille sig i kø til toilettet?
- x Hvis ja, hvordan reagerede I?
- x Er der forskel på jeres reaktioner, alt efter hvem det er, der bryder normen?

TO OG TO

Case: Aja bliver drillet med at hun har to mødre. De andre børn laver sjov med hendes mødre og siger, at Ajas ene mor ikke er hendes rigtige mor, fordi Aja ikke blev født af hende. Det gør Aja rigtig ked af det, og hun tænker på at skifte skole.

- x Hvordan tror I, det føles for Aja at blive drillet med at have to mødre?
- x Er der en norm for hvordan en familie ser ud? Kan I beskrive den?
- x Er det en begrænsende norm? Hvorfor/hvorfor ikke?
- x Synes I det er fair, hvis Aja ender med at skifte skole, fordi hun bliver drillet? Hvorfor/hvorfor ikke?
- x Skal Aja selv gøre noget for ikke at blive drillet?
- x Hvad kan Ajas venner i klassen gøre? Hvem kan ellers hjælpe?

Vi lærer om normer gennem opdragelse, ved at se på de voksne og andre børn omkrings os. Vi lærer også om normer i de historier, vi får fortalt eller fortæller hinanden. Handlingen i film og bøger er med til at fortælle os, hvilke normer, der gælder. Filmenes handlinger og temaer har ændret sig fra dine bedsteforældre var børn til de film, du ser i dag. På samme måde har de normer, vi lærer om også ændret sig over tid.

For eksempel har normerne for kvinder og piger ændret sig en del siden slutningen af 1800-tallet. Siden da, har mange aktivister kæmpet for ligestilling – altså for, at alle køn har samme muligheder og rettigheder.

Normerne har også ændret sig for drenge og mænd. Hvordan tror I, de har det? Og hvordan mon normer vil se ud i fremtiden?

*Jaden Smith.
Han er en amerikansk
rapper og skuespiller.
Nogle gange går han i
nederdel eller kjole.*

TAL SAMMEN I KLASSEN

- x Hvordan tror I normerne for piger har ændret sig de sidste 100 år?
- x Hvordan tror I normer for drenge har ændret sig de sidste 100 år?
- x Hvorfor tror I, de har ændret sig?
- x Hvordan tror I normerne vil ændre sig de næste 100 år?
- x Hvis I skulle vælge en begrænsende norm, I synes skal ændres lige nu, hvad skulle det være for en?

FÆLLES

- x Søg online på: "Harry Styles kjole"
- x Prøv også at søge på "Jaden Smith kjole"
- x Kender I andre berømte mænd, der går med kjole eller nederdel?

TO OG TO

1. Tag et stykke papir hver.
2. Nu skal I hver tegne et barn. I har 5 minutter til det. Den ene af jer skal tegne en pige, den anden skal tegne en dreng. Det gør ikke noget, hvis I ikke er gode til at tegne.
3. Når I har tegnet et barn hver, skal I tegne noget af barnets legetøj og noget, der kan fortælle, hvad barnet kan lide at lave i sin fritid.
4. Når læreren siger til, viser I jeres tegninger til hinanden.
5. Snak med jeres sidemakker om, hvorfor I tegnede jeres barn, som I gjorde. Ville I have lavet den andens tegning på samme måde? Hvorfor?

FÆLLES

Læreren tegner nu omridset af to børn på tavlen. Over den ene figur skal stå "Pige" og over den anden "Dreng."

På figuren af pigen tegner læreren nu alle de ting, som klassen fortæller, I tegnede på jeres tegninger af piger. Skriv også fritidsinteresserne op. Hvis I har tegnet forskelligt slags tøj, tegner læreren det bare ved siden af legetøjet. Gør det samme med drenge-figuren.

TAL SAMMEN I KLASSEN

- x Hvad tænker I, når I ser tegningerne af pigen og drengen?
- x Synes I, at pige-tegningen viser godt, hvordan piger ser ud, og hvad de synes er sjovt? Hvad med drenge-tegningen? Hvorfor/hvorfor ikke?
- x Fortæller tegningerne noget om normerne for piger og drenge? Hvilke normer ser I? I behøver ikke være enige om normerne, for at få øje på dem. Det kunne være normer for, hvordan man ser ud, ens interesser eller det tøj, man går i.
- x Hvad synes I om disse normer?
- x Hvad ville der ske, hvis man byttede om på figurenes køn?
- x Ville det være nemt eller svært for pigen at gå i dette tøj og have de her interesser og legetøj? Hvorfor/hvorfor ikke?
- x Ville det være nemt eller svært for drengen? Hvorfor?

SEKSUEL ORIENTERING

– HVAD ER DET?

Seksuel orientering handler om, hvem vi bliver forelsket i og er tiltrukket af. Hvem, der giver os sommerfugle i maven, når vi ser dem på gangen eller i skolegården.

Typisk betyder køn meget for, hvem man bliver tiltrukket af. Seksuel orientering betyder altså, at ens tiltrækning er "orienteret" eller rettet mod et eller flere bestemte køn.

Vi bliver oftest præsenteret for, at kvinder kun forelsker sig i mænd, og mænd kun i kvinder. Det kan være i film eller bøger. Altså, præsenteres vi oftest for personer, der er *heteroseksuelle*. Hvis en kvindelig lærer snakker om sin kæreste og ikke nævner kærestens navn, går de fleste ud fra, at det er en mand. Der er altså en forventning – en norm – om at folk er heteroseksuelle.

*

Det er dog ikke alle, der er det.

Én, der kun bliver forelsket i andre af sit eget køn, er *homoseksuel*. Homoseksuelle mænd bruger ofte ordet *bøsse* om sig selv, mens homoseksuelle kvinder ofte bruger ordet *lesbisk*.

Hvis man er tiltrukket af mere end ét køn, er man *biseksuel*. En biseksuel dreng kunne for eksempel være én, der både bliver forelsket i drenge, i piger og i non-binære. Man behøver ikke blive forelsket lige ofte i alle køn for at være biseksuel.

Homo- og biseksuelle er det, vi kalder *LGBT+*. Det kan du læse mere om på næste side.

Ens køn og seksuelle orientering er to forskellige ting. Man kan ikke vide, hvem folk bliver tiltrukket af eller forelsket i, bare fordi man kender deres køn.

LGBT+

LGBT står for "lesbiske, bøsser, biseksuelle og transpersoner". At være LGBT+ handler altså om, at ens seksuelle orientering eller kønsidentitet er anderledes end flertallets. Mange LGBT+ personer kalder også sig selv *queer*. Måske har du hørt det ord før?

Ca. 14% af voksne ser sig som noget andet end heteroseksuel. De 14% er folk, som er biseksuelle, homoseksuelle, eller som er i tvivl om deres seksuelle orientering. Hos unge mennesker er der endnu flere, der ser sig som LGBT+. 14% er næsten det samme som 1 eller 2 ud af 10 personer.

Der er rigtig mange ord, der kan forklare ens seksuelle orientering og kønsidentitet. Derfor er der et "+" i LGBT+. Man bestemmer altid selv, hvilke ord, der passer til én.

INDIVIDUELT

LGBT+ Danmark er en forening for alle LGBT+ personer i Danmark. De har en ordbog på deres hjemmeside, hvor man kan læse om alle mulige ting, der har med LGBT+ at gøre.

Gå på opdagelse i LGBT+ Danmarks ordbog, som du finder her: <https://lgbt.dk/ordbog>

Sid alene og brug 5 minutter på at slå 3-4 ord op i ordbogen. Her er et par eksempler på ord, du kan slå op:

- x Aseksuel
- x Biseksuel
- x Bøsse
- x Ciskønnet
- x Kønsidentitet
- x Lesbisk
- x LGBT+
- x Personlige pronominer

TO OG TO

Udvælg hver et af de ord, I har slået op.

- x Forklar jeres sidemakker, hvad ordet betyder.
- x Kender I nogen berømte personer, der er LGBT+?

DORIS POLLAS

- OG ADMIRALKROEN

Doris Pollas blev født i Ringkøbing i 1924. Hun levede et spændende liv. Så spændende, at nogen har lavet en film om hende.

I kan finde filmen om Doris i bunden af denne artikel: <https://www.tvmidtvest.dk/enestaende/den-sidste-aktivist-95-arige-doris-gik-forrest-bosser-og-lesbiske>

På de følgende sider finder I en masse opgaver, I kan løse, når I har set filmen og ved meget mere om Doris.

*Forsiden på bogen
"Ensomhedens brønd",
som Doris læste, da
hun var 13.*

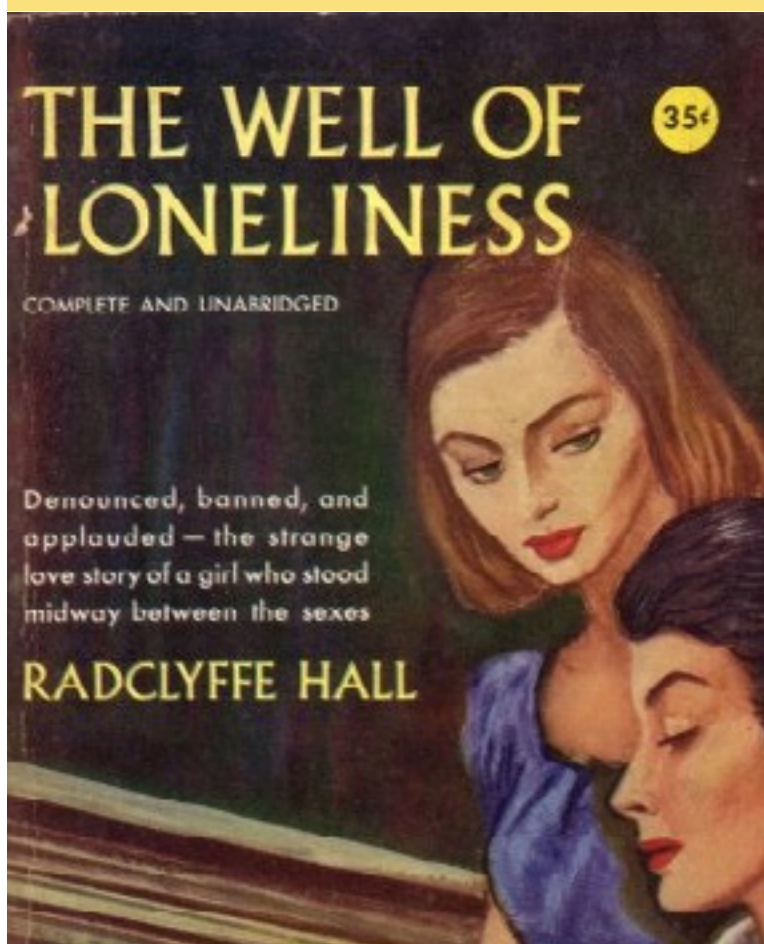
TO OG TO

- x Lav en brainstorm og notér alt det, I ved om Doris' evner, udseende, væremåde, sprogbrug og den måde, hun lever på.
- x Hvad gjorde Doris til et særligt barn?
- x Tror I, Doris brød nogle af de normer der var for piger og kvinder, da hun var ung? Hvilke?

I GRUPPER

Nu skal I arbejde med filmen. Jeres lærer deler jer op i grupper og giver hver gruppe en af de fire opgavebokse.

- x Læs teksterne i gruppens opgaveboks og snak om spørgsmålene. Hvis I er i tvivl, kan I gense de passager i filmen, hvor Doris snakker om jeres spørgsmål.
- x Præsenter for klassen, hvad I har snakket om.

OPGAVEBOKS A

Doris kalder sig selv en "dreng pige". Som barn gik hun med overalls og legede med tinsoldater, modeltog og værktøj.

- x Hvad tror I, det betød at være en "dreng pige", dengang Doris var barn?
- x Ville en pige som Doris være en "dreng pige" i dag? Hvorfor/hvorfor ikke?
- x Hvornår bruger man ordet "dreng pige" i dag? Er det rart eller ubehageligt at blive kaldt en dreng pige?

Bogen "Ensomhedens brønd" handler om en "dreng pige", ligesom Doris, som bliver forelsket i en anden kvinde. Bogen er skrevet af Radclyffe Hall, som selv var lesbisk - altså en kvinde, som bliver forelsket i andre kvinder. "Ensomhedens brønd" var forbudt i England i 31 år, fra den blev udgivet i 1928. Den var forbudt, fordi den handlede om kærlighed mellem to kvinder. Da Doris læste bogen som 13-årig, var den dog allerede blevet købt og læst mere end 10.000 gange i Danmark.

- x Hvorfor tror I, Doris så godt kunne lide bogen?
- x Doris siger, at hun er meget taknemmelig for sine forældre - hvorfor er hun det?

OPGAVEBOKS B

Da Doris var 23 år, hørte hun om Admiralkroen i København, hvor kvinderne dansede og kyssede med hinanden. Kort efter flyttede hun til København og blev en del af det lesbiske fællesskab. På Admiralkroen var der mange, der ligesom Doris brød andres forventninger om, hvordan kvinder skulle se ud og opføre sig.

- x Hvorfor flyttede Doris til København, så snart hun hørte om Admiralkroen?
- x Hvordan tror I, det føltes for Doris at finde ud af, at der var et miljø for LGBT+ personer i København? Hvorfor er det vigtigt at have venner, som forstår én?

Udover at være aktivist i LGBT+ Danmark har Doris også arbejdet med Dyrenes Beskyttelse.

- x Hvis I skulle være aktivist, hvad ville I så kæmpe for?
- x Hvorfor vil Doris mon fortælle om sin historie i denne film? Er det også en slags aktivisme?

OPGAVEBOKS C

En dag i 1948 fik Doris et anonymt brev fra én, der hed Axel. I brevet blev Doris inviteret til et hemmeligt møde. Til mødet kom omkring 60 personer. Sammen startede de Kredsen af 1948, som i dag hedder LGBT+ Danmark.

- x Forestil jer, hvordan Doris havde det på vej til det hemmelige møde. Hvordan føles det i maven?
- x Ville I have taget med til et hemmeligt møde, som I blev inviteret til i et anonymt brev?
- x LGBT+ Danmarks første navn, "Kredsen af 1948", siger ikke noget om, at det er en forening for LGBT+ personer. Hvorfor tror I, de valgte det navn?

Dengang Doris var barn, kendte man ikke ordene bøsse og lesbisk – som folk i dag ofte bruger om sig selv, hvis de bliver forelskede i andre af samme køn. I stedet sagde Doris og andre, at de var "sådan", eller måske bare en "underlig" dreng eller pige. Doris kalder også sine kærester for sine "veninder".

- x Hvad tror I, det betyder, at vi har flere ord til at beskrive vores køn og seksuelle orientering i dag?
- x Har I en interesse, som har en masse ord, ikke alle kender til? Hvis man spiller klaver for eksempel, så har alle tangenterne navne, som folk, der ikke spiller klaver ikke kender. Hvorfor giver det mening at have disse ord, selv hvis det ikke er alle, der kender dem?

*Regnbuepladsen i København.
Før man gav den navnet Regnbuepladsen, ville man opkalde den efter Axel Axcil, der startede LGBT+ Danmark.*

OPGAVEBOKS D

Doris slog engang en mand i maven. Han sagde til Doris og hendes kæreste, at de skulle se at få en mand i stedet for at være kærester med hinanden. Det gjorde Doris rasende.

- x Synes I, det var okay, at Doris slog manden? Hvad ville I have gjort i situationen?
- x Er der forskel på, hvordan man forventer at piger og drenge løser konflikter?
- x Hvad hvis Doris havde været en mand? Hvad ville man så tænke om, at hun slog manden?

Doris var engang gift med en mand, der var bøsse. De blev gift uden at være kærester, men fordi hans familie var homofobiske. På den måde kunne de lade hans familie tro, at han var heteroseksuel, som de forventede.

- x Ved I hvad *homofobi* betyder? Spørg jeres lærer, hvis I er i tvivl.
- x Hvad tænker I om det at blive gift med nogen for at gøre dem en tjeneste?

Doris (til venstre) og hendes venner i 1950'erne

AXEL AXGIL OG LGBT+ DANMARK

Husker du det mystiske brev, som Doris Pollas modtog af én, der hed Axel? Brevet fortalte om et hemmeligt møde, som blev starten på det, der i dag hedder LGBT+ Danmark – den første forening i Danmark for LGBT+ personer. Altså for lesbiske, bøsser, biseksuelle og transpersoner.

Ham, som sendte det hemmelige brev til Doris, var Axel Axcil. Han var kæreste med en mand, der hed Eigil. De forlovede sig i 1950. I 1989 indgik de i det man kaldte et registreret partnerskab. Det var første gang i hele verden, to personer af samme køn blev det. Indtil 1989 var det nemlig ulovligt. Axel og Eigil havde været forlovet i knap 40 år, før de måtte blive gift. Hvordan tror I, det føltes at skulle vente så længe?

*

Axel fik idéen til at oprette LGBT+ Danmark på Sankthansaften i 1948. På det tidspunkt blev LGBT+ personer ofte uretfærdigt behandlet. Det var nemlig set som at være en psykisk sygdom at være tiltrukket af sit eget køn. Det var det helt indtil 1981, da Doris var 57 år gammel og Axel var 66 år – og dengang de to var børn, var det faktisk helt forbudt.

Selv i dag er der lande, hvor det er ulovligt at være LGBT+ person. Og overalt i verden findes der folk, der mener det er forkert at være tiltrukket af sit eget køn eller at være transkønnet. Også i Danmark, hvor man har som LGBT+ person har næsten de samme rettigheder som andre. Her var det for eksempel også først i 2017, at det at være transkønnet blev taget af listen over psykiske sygdomme.

I kan høre mere om Doris Pollas i denne podcast om hendes liv:

<https://den2radio.dk/udsendelser/et-homofilt-liv-1/>

*Buens Bogcafé ligger i Aalborg.
De sælger bøger til børn og voksne, som handler om LGBT+.
De har også events i caféen, hvor LGBT+ personer kan møde hinanden og have det sjovt – lidt ligesom dem, Doris var med til at holde i sin tid.*

KENDER DU PRIDE OG LGBT+ FÆLLESSKABER?

Doris var aktiv i fællesskaber for LGBT+ personer i mange år, både på Admiralkroen og i LGBT+ Danmark. Sammen med mange andre aktivister var hun i bestyrelsen, holdt møder og lavede mange events. LGBT+ Danmark udgav også et blad til deres medlemmer, der hed "Vennen". Til en af foreningens fester husker hun, at der var 537 mennesker. De var alle sammen LGBT+ og ville møde hinanden og have det sjovt.

Siden 1970'erne er der hvert år blevet holdt *Pride parade*, som er en stor fest for LGBT+ personer. I 2019 var der 35.000 mennesker med i paraden i København – tænkt engang, hvis Doris, Axel og de andre aktivister havde vidst det, dengang i 1948.

HVAD BETYDER KØN I DAG?

I forrige kapitel mødte vi Doris Pollas. Da hun blev født, levede kvinder og mænd, piger og drenge meget forskellige liv. Dengang tænkte man, at mænd var født med nogle bestemte evner, som kvinder ikke havde, for eksempel evnen til at være fornuftig, træffe beslutninger og tage ansvar. Og omvendt tænkte man, at kvinder var født med nogle bestemte evner, som mænd ikke havde, for eksempel evnen til at være følsom og kærlig og tage sig af børn.

I dag er det anderledes. De fleste mener ikke længere, at evner som fornuft og omsorg er bestemt af ens køn. Alligevel er der mange af de gamle idéer om køn, som hænger ved. Det kan vi se ved, at der stadig er forskellige normer for drenge og piger - altså uskrevne regler og forventninger til, hvordan de opfører sig, ser ud og hvad, de synes er sjovt.

Som regel er køn slet ikke noget, vi tænker over. Tit bliver vi først opmærksomme på det, hvis vores køn forhindrer os i noget. For eksempel hvis vi ikke får lov til at være med til en aktivitet eller en leg på grund af vores køn.

Men vores køn kommer til udtryk mange steder i vores liv. Det handler de næste kapitler om.

"Den gule reol" fra
udstillingen Køn
Redelighed på
museet KØN. Reolen er
fyldt med ting, der
kan fortælle os om vores
forventninger til køn.

KØNER I VORES SPROG

Sproget er fyldt med ord, som har med køn at gøre. Nogle gange kan ordene vække følelser, men ofte tænker vi ikke over det. Det betyder dog ikke, at ordene er ligegyldige. Tværtimod har ordene en stor magt. De er nemlig med til at påvirke vores syn på køn.

De ord, vi bruger afslører rigtig meget om vores tanker om kønnene. Den måde vi taler om for eksempel mænd og kvinder på, kan nemlig fortælle os noget om de forventninger, vi har til kønnene.

*

SKÆLDSORD

Skældsord er ord, der bruges til at nedgøre eller tale grimt om andre. Derfor bliver man ofte fornærmet eller ked af det, når folk bruger skældsord om én.

Nogle gange bliver ord, der i sig selv er neutrale, brugt på en negativ måde og bliver derfor til skældsord. Folk kan bruge skældsord for at virke seje, for at såre folk eller gøre grin med dem. Andre gange bruger man dem helt uden at tænke over hvilke konsekvenser, de kan have for folk omkring os.

Det er ordet "homo" et eksempel på. I sig selv er "homo" bare en forkortelse for homoseksuel. Men når "homo" bliver brugt negativt, kan det blive et skældsord.

Der er selvfølgelig ikke noget forkert ved at være homoseksuel. Men det kan man komme til at tro, hvis "homo" bliver brugt som skældsord eller hvis man altid hører andre børn eller voksne sige "homo" om personer, de ikke kan lide.

Selv hvis man kun bruger skældsord "for sjov" kan det have stor betydning. Man kan være med til at gøre ord til skældsord eller få folk til at føle sig forkerte. Man ved aldrig, om der sidder en i nærheden, som bliver ked af det, eller om ens venner faktisk bliver kede af det uden at sige det til én.

TAL SAMMEN I KLASSEN

- x Se på illustrationen ovenfor. Kender I ordene? Hvad siger ordene om vores forventninger til piger og drenge?
- x Siger ordene noget positivt eller negativt om dem, de bruges om?
- x Kender I flere ord, som har med køn at gøre. Tal sammen om, hvad ordene betyder og hvornår man bruger dem.
- x Bruger I selv ord, som beskriver piger eller drenge på en særlig måde? Er det positive eller negative ord?

I GRUPPER AF 3-4

- x Oplever I, at der bliver brugt mange skældsord på jeres skole? Hvordan bliver de brugt?
- x Hvordan påvirker tonen og de ord, I bruger på skolen jer og jeres venner?
- x Hvad kan man gøre som klassekammerat, for at undgå at såre nogen med de ord, man bruger?

PRONOMINER

Pronominer, eller personlige stedord, er de ord vi bruger til at tale om andre personer. I en sætning kan man for eksempel bruge "han" eller "hun" i stedet for at gentage personens navn flere gange. "Han", bruges ofte i stedet for et drengenavn og "hun", bruges ofte i stedet for et pigenavn.

Der findes også pronominer, som ikke er kønnede. De bliver ofte brugt om folk, hvis køn man ikke kender. Eller om folk, der er non-binære - altså, som hverken er piger eller drenge. Ikke-kønnede pronominer kan for eksempel være "de" eller "hen".

Pronominer er altså også eksempler på, hvordan vi kan se køn i vores sprog. Vi har helt bestemte ord til at fortælle os, hvilket køn, vi taler om.

*

For mange kan det være svært at sige "de" eller "hen" i stedet for de pronominer, de er vant til at bruge. Det kan lyde helt forkert, fordi det er ord man ikke har lært at bruge endnu.

Sproget ændrer sig altid og nye ord eller nye måder at bruge sproget på opstår. Hvis du hører radioudsendelser eller ser film fra da dine bedsteforældre var unge, kan du høre at de taler helt anderledes end vi gør i dag. Nogle ord eller sætninger kan endda være helt svære at forstå.

*Har du mødt
den nye elev?*

*Ja, jeg har
set dem i
skolegården*

De er rigtig nice

I GRUPPER AF 3-4

Case: En elev kommer i skole en dag, og fortæller, at de gerne vil bruge pronominerne "de" og "dem".

- x Hvad kan man gøre som klassekammerat, for at eleven føler sig tryk i klassen?
- x Hvad gør man, hvis man ved et uheld kommer til at bruge de forkerte pronominer om eleven?
- x Tror I, det kræver mod at bede andre om at bruge nye pronominer om én? Hvorfor/hvorfor ikke?

TO OG TO

- x Øv jer i at bruge pronominerne som i taleboblerne her på siden.
- x Find en bog, en reklame eller måske replikkerne fra en film. Prøv at skifte "han" eller "hun" ude med "de" og skift "ham" eller "hende" ud med "dem".
- x Hvad sker der, når I laver om på pronominerne?
- x Er det svært? Hvorfor/hvorfor ikke?
- x I kan også prøve at bytte om på "hun" og "han". Gør det nogen forskel for fortællingen?

KØN ER I VORES UDSEENDE

Når vi møder et nyt menneske, aflæser vi hurtigt deres køn. Det er ikke noget, vi tænker over. Det er ofte først, når det er svært at gætte en persons køn, at vi bliver opmærksomme på det.

Måske har du oplevet denne situation: Du møder en nyfødt baby. Babyen har hverken lyserødt eller lyseblåt tøj på. Du kan derfor ikke gætte, hvad babyens køn er. Hvad gør du? Omtaler du babyen som "han" eller "hun"? Bruger du måske et ikke-kønnet pronomen som "de" eller "hen"? Eller spørger du, hvilket køn babyen har?

Måske er babyer i virkeligheden ret ligeglade med, om man kan se deres køn og hvilket pronomen man bruger om dem. Men for børn og voksne gør det en forskel, hvordan folk opfører sig, når de er i tvivl om ens køn.

*

Hvis nogen er i tvivl om ens køn, er det ofte fordi, man bryder normer for køn og udseende. Doris Pollas, som du nok husker fra tidligere, brød normerne for, hvordan piger så ud dengang, hun var barn. Hun gik nemlig med overalls, og dengang mente mange, at piger skulle gå med kjole eller nederdel og ikke bukser.

Når man bryder normer, er der flere, der lægger mærke til én. Man gør nemlig noget, som de andre ikke forventer. Ligesom, at en lærer får mere opmærksomhed, hvis de står på hænder og underviser.

Det er ikke alle, der synes, det er sjovt at få ekstra opmærksomhed. Det kan være ret ubehageligt. Især hvis man har en fornemmelse af, at folk kigger på én på en særlig måde og måske tænker noget om en, man ikke kan lide.

*

I GRUPPER AF 3-4

Case: Sigurd har langt hår og går ofte med sin storesøsters tøj. Han kan specielt godt lide søsterens kjoler og make-up. Når Sigurd har kjole på i skolen eller på gaden, er der mange, der kigger på ham. Det synes Sigurd ikke er rart. Han ved godt, det ikke er alle, der mener noget dårligt med det. Men det gør ham utilpas.

- x Hvordan tror I, det føles for Sigurd, at folk altid stirrer på ham? Hvordan ville det føles for jer?
- x Hvordan bryder Sigurd med normerne for køn? Hvorfor er disse normer begrænsende?
- x Hvordan synes I, man bør opføre sig, når man ikke kan se, hvilket køn en person har?
- x Hvad kan man gøre, for at Sigurd føler sig tilpas i skolen og på gaden?

Mange går op i, hvordan de ser ud – hvordan deres hår er klippet og hvilket tøj de går med. Nogle har måske en særlig stil, de følger.

Har du lagt mærke til, om der er forskel på det tøj, piger og drenge går med?

Der er i hvert fald nogle typer tøj og frisurer, som man forbinder med piger eller drenge – for eksempel at gå med kjole og have langt hår, eller at gå med hoodie og have kort hår.

Normerne for køn kan nemlig påvirke det tøj og den frisure, vi vælger. Normerne fortæller os nemlig, hvordan andre forventer, vi ser ud, alt efter det køn vi har. Ofte tænker vi ikke over det, men lader os påvirke af disse normer.

På samme måde kan skiftende mode også være med til at påvirke hvilket tøj, vi synes er smart eller flot.

Selvom vores udtryk og udseende er påvirket af både normer og mode, betyder det ikke nødvendigvis, at vi ikke selv kan lide eller har valgt det tøj, vi går rundt i. I nogle tilfælde kan det dog betyde, at man vælger noget tøj fra, fordi man kan være bekymret for, hvad andre i klassen eller familien vil sige om det.

På de næste sider, kan du se, hvordan børns hår og frisurer har set ud på forskellige måder siden starten af 1900-tallet.

TAL SAMMEN I KLASSEN

- x Er der forskel på, hvilket tøj I går i, alt efter hvilket køn I er?
- x Er der forskel på, hvilke frisurer I har, alt efter hvilket køn I er?
- x Er jeres tøj og frisure vigtig for jer? Hvorfor/hvorfor ikke?
- x Hvordan ville I have det, hvis nogen mente, I skulle gå i noget andet tøj og få en anden frisure?

TO OG TO

Se på billederne af børnene på side 27-29 (de næste tre sider). Billederne er fra starten af 1900-tallet til nu.

På de ældste af billederne har børnene deres allerfineste tøj på. Det brugte man kun ved festlige lejligheder, eller når man blev fotograferet.

Der var også forskel på, hvilket tøj man havde, alt efter om man var rig eller fattig. Hvidt tøj var et symbol på, at man havde mange penge – hvorfor tror I det?

Børnene på de ældste billeder er fra familier, som har haft råd til at købe pænt tøj til deres børn og råd til at tage billeder af dem.

TAL SAMMEN I KLASSEN

- x Hvordan har børns tøj og frisurer ændret sig gennem tiden?
- x På hvilke tidspunkter synes I, at drenge og piger ligner hinanden mest? Og på hvilke tidspunkter ser I dem som mest forskellige?
- x Er nemt/svært for drenge at gå i tøj, som nogen kalder "pigetøj"? Er det lige så nemt/svært for piger at gå i tøj, som bliver kaldt "drengetøj"?

VIDSTE DU...

...at man tidligere klædte helt små børn ens, uanset om de var drenge eller piger? Babydragten bestod af en slags kjole med blondekrave. I dag har børn, der bliver døbt også en kjole på til dåben, lige meget hvilket køn, de har.

Se billedet af børnene fra 1910'erne. Det lille barn på pigens skød er en dreng.

1910'erne

1920'erne

1920'erne

1920'erne

1930'erne

1930'erne

1940'erne

VIDSTE DU...

...at lyserød ikke altid er blevet kaldt en "pigefarve" og lyseblå ikke altid en "drengefarve"?

Da Doris Pollas var barn i 1930'erne, så man lyserød som en farve beregnet til drenge og mænd. Man forbandt nemlig farven med handlekraft og styrke, hvilket man gerne ville have drenge og mænd til at udstråle. Den blå farve forbandt man med noget himmelsk og passivt, og det syntes man passede godt til piger og kvinder.

Men det ændrede sig i 1940'erne, og i dag bruger mange forældre farverne til at signalere babyers køn: Lyseblåt til små drenge og lyserødt til små piger.

1950'erne

1950'erne

1960'erne

1960'erne

1970'erne

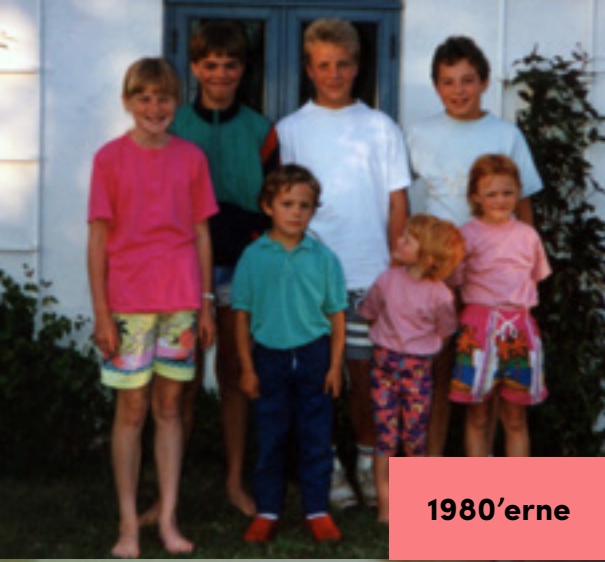
1970'erne

1970'erne

1970'erne

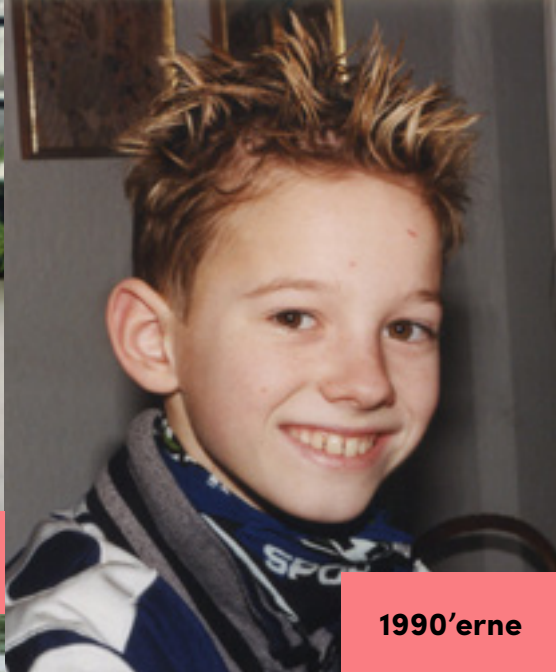
1980'erne

1990'erne

1990'erne

1990'erne

1990'erne

2000'erne

2000'erne

2020'erne

KØNER I VORES HJEM OG LÆGE

Ligesom køn kan findes i sproget, kan det også findes i de ting, vi møder i vores hverdag.

Når vi handler ind, kan vi ofte se køn i mange af de varer, som butikkerne sælger. Når virksomheder laver deres produkter, vælger de ofte en målgruppe. En målgruppe er en gruppe mennesker, som man gerne vil sælge sine varer til. Virksomheder tænker ofte på køn, når de vælger en målgruppe. Hvis de for eksempel gerne vil sælge en shampoo specielt til mænd eller et rengøringsmiddel specielt til kvinder, kan de bruge nogle farver eller ord, som hænger sammen med forventninger til eller fordomme om kønnene. Nogle gange bliver det ekstra tydeligt, når virksomhederne laver to forskellige varianter, hvor den ene har "pigefarver" og den anden har "drengfarver".

På den måde bliver mange varer til det, man kan kalde *kønnede ting* – altså ting, der kan fortælle os noget om, hvad vi forestiller os, at mænd eller kvinder bedst kan lide eller helst vil købe.

Ting kan også blive forbundet med et bestemt køn, fordi vi ofte ser, at de bruges af netop det køn. Hvis man for eksempel kun har set piger bruge blyanter med glimmer på, kan man tro, at blyanter med glimmer på, kun er for piger.

*

De fleste tænker ikke over, hvilke ting i deres hverdag, der er kønnede. Alligevel er vi lynhurtige til at regne ud, om en ting er designet til vores køn eller ej. Vi vælger også tit de ting, der er lavet til os som målgruppe – for det meste helt uden at tænke over det.

Tænk for eksempel på tandbørster lavet til små børn. Man kan få tandbørster, som er lyserøde med prinsesser eller sløjfer på og blå tandbørster med superhelte eller dinosaurer på. Prøv at lægge mærke til det næste gang, du skal ud og handle i et supermarked eller måske i en legetøjsbutik.

TO OG TO

Som barn legede Doris med tinsoldater, tog og værktøj.

- x Hvem tror I var målgruppen for den slags legetøj? Dreng, piger eller alle? Hvorfor?

Kagekrymmel fra Dr. Oetker.

TO OG TO

- x Se på de to forskellige varianter af kagekrymmel.
- x Hvordan kan man se hvem virksomheden har haft i tankerne, da de lavede varerne?
- x Hvorfor tror I, der er nogle farver, som bliver kaldt "pigefarver" eller "drengfarver"? Kalder I dem også det?

Når ting er kønnede, viser det os ofte, hvordan kønsrollerne og normerne for køn er. Altså, hvilke uskrevne regler og forventninger vi har til piger og drenge, kvinder og mænd. Det hænger også ofte sammen med kønsroller, som I måske kan huske fra et tidligere afsnit.

Kig for eksempel på sprayflasken fra Vanish på denne side. Hvilket køn tror I, den er lavet til? Hvad fortæller den om kønsroller og normer for kønnene?

Når børn leger, kan køn også spille en rolle. Da Doris Pollas var barn, var legetøj meget opdelt mellem piger og drenge. Gennem legetøjet lærte børn, hvad man forventede af deres køn. Man gav pigerne dukker at lege med, så de kunne øve sig i at være mødre. I stedet for, gav man for eksempel legetøjspistoler til drengene. Hvis der blev krig i landet, var det nemlig mændene, som skulle ud og kæmpe.

Gennem legetøjet og forskellige lege lærte man altså at forberede sig på de forventninger, der var til voksne kvinder og mænd.

*

Rengøringsmiddel fra Vanish.

TAL SAMMEN I KLASSEN

- x Er det også sådan i dag, som da Doris Pollas var barn. Altså at piger og drenge leger forskellige lege og med forskelligt legetøj?
- x Hvilke lege kender I, som kan fortælle noget om forventninger til køn? Kom med eksempler fra de lege, I leger nu, eller dem I tidligere har leget.
- x Kender I også til lege, der kan forberede børn til at blive voksne?

FÆLLES

I skal nu se en lille film. Filmen handler om et eksperiment med legetøj og køn, som den engelske tv-kanal BBC har lavet.

Find den på YouTube ved at skrive Girl toys vs boy toys: The experiment - BBC Stories i søgefeltet.

Se filmen sammen med jeres lærer. Filmen er på engelsk, men jeres lærer kan hjælpe med at oversætte.

TAL SAMMEN I KLASSEN

- x Hvorfor tror I, at de voksne valgte at give børnene forskelligt legetøj?
- x Hvad betyder det, hvilket legetøj de voksne vælger til børn, tror I?
- x Hvordan synes I voksne kan være gode rollemodeller for børn, når det handler om køn og forventninger til piger og drenge? Kom gerne med eksempler, som I giver videre til jeres forældre og lærere.

INDIVIDUELT

Gå på skattejagt efter kønnede ting i dit hjem.

1. Gå på skattejagt i dit hjem og find kønnede ting. Altså ting, som kan fortælle os noget om vores forventninger til kønnene.
2. Tag billeder af tingene eller tag flere af tingene med i skole. Aftal med din lærer hvor mange ting, I skal finde. Vis tingene eller billederne af dem til dine klassekammerater.
3. Tal sammen i klassen om, hvordan I kan se på tingene, at de er kønnede.
4. Hvad fortæller tingene om forventningerne til køn?
5. Lav en lille udstilling på skolen med jeres kønnede ting.

FÆLLES

- x Find et legetøjskatalog på nettet. Se på billederne og tal sammen om: Hvilket legetøj er lavet især til drenge og hvilket især til piger? Hvordan kan I se det?
- x Er det et problem, at legetøj og legetøjsreklamer er rettet mod ét bestemt køn? Hvorfor/ hvorfor ikke? Er kønned legetøj med til at lære os om normer for køn?

INDIVIDUELT

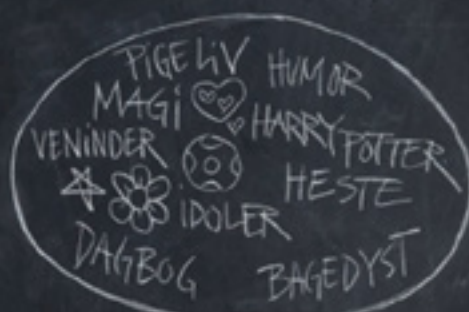
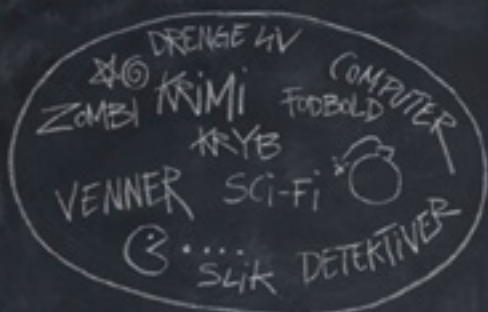
På biblioteket kan man låne bøger om næsten alt.

- x Lav en liste over de emner og bøger, som du helst vil låne på et bibliotek.
- x Sammenlign derefter din liste med din sidemakkers.

Udklip fra forsiden på brochure fra BibMedia.

ÅRETS DRENGEBØGER

ÅRETS PIGEBØGER

9-12 ÅR

9-12 ÅR

TAL SAMMEN I KLASSEN

Se nu på de to billeder herover. De er fra 2017. De siger noget om, hvad bibliotekerne tror, at børn på 9-12 år har lyst til at læse.

- x Synes I, at bibliotekerne har ret? Er der forskel på det, piger og drenge interesserer sig for?
- x Hvad sker der, hvis I bytter om på tankeboblerne?
- x Se på børnenes ansigtsudtryk. Hvad tænker I, når I ser dem?

VIDSTE DU...

... at man har altid læst eller fortalt historier for børn, men det var først i 1700-tallet at flere forfattere begyndte at skrive bøger til børn. De første børnebøger havde tit stærke moraliser. Det vil sige, at bøgerne lærte børnene, hvordan man var en god kristen og en god voksen.

I lang tid fik piger og drenge læst de samme bøger højt for sig. De handlede mest om drenge og mænd. Senere, i 1900-tallet, kom der flere bøger, som havde piger i hovedrollerne. De blev solgt som pigebøger. Man troede nemlig ikke, at drenge havde lyst til at læse bøger, der handlede om piger. Andre bøger om eventyr, detektiver og opdagelsesrejser blev solgt som drengebøger.

DRAG QUEENS OG DRAG KINGS

Ved du, hvad *drag* er?

En drag-artist er én, som leger med vores forventninger – altså normer – til køn. Det kan man se på deres tøj, make-up og hår, og på den måde, de opfører sig, når de optræder på en scene.

Den slags drag-artister, som de fleste har hørt om, er *drag queens*. Queen betyder dronning på engelsk. Kender du til nogen drag queens?

Drag queens er ofte mænd, der leger med og overdriver normerne for kvinders udseende og opførsel – de gør det for eksempel ved at klæde sig med make-up, kjoler, glitter og høje hæle.

*

Der findes også *drag kings*. King betyder konge på engelsk. En drag king er ofte en kvinde eller non-binær person – altså en, som hverken er en kvinde eller mand. Drag kings leger med og overdriver også tit normerne for mænd, når de optræder.

Drag kings og drag queens bryder ved vilje med normerne for det køn, de har til hverdag. Når de klæder sig på i drag, er det altså ligesom, når en skuespiller tager sit kostume på. Man kan sige, at de spiller en rolle eller en persona. Eller som en lærer, der står på hænder i timen, fordi de synes, det er fedt og sjovt.

Harry Styles og Jaden Smith er derfor ikke drag queens. De er bare mænd, der går med kjole nogle gange. Og Doris Pollas og de andre "drengepiger" på Admiralkroen var ikke drag kings, men bare kvinder, der klædte sig på en måde, som man så som maskulin – altså "mandig" – på det tidspunkt.

Prøv sammen at tale om forskellene på at udstille normerne og overdrive dem, som drag queens og drag kings gør, og på at være en person, der bryder med normerne for køn og tøj, når man for eksempel går i skole.

FÆLLES

Se første afsnit af DR-serien "Danmarks yngste dragqueen". I finder afsnittet her:

https://www.dr.dk/drtv/serie/danmarks-yngste-dragqueen_289834

TAL SAMMEN I KLASSEN

- x Hvad handler serien om?
- x Hvorfor tror I, Jeppe er nervøs over at skulle fortælle sin klasse om sin drag persona og optræden?
- x Forestil jer at skulle optræde foran en masse mennesker – tror I, det kræver mod?
- x Kan I lide at klæde jer ud?
- x Har I en hobby, som I elsker?
- x Hvis I har tid, så se andet afsnit også.

Faux Moe (til venstre) og Mariah Freefall (til højre) er to drag artister fra Aarhus, der ofte optræder sammen. Faux Moe er en drag king, og Mariah Freefall er en drag queen.

FORSKELLIGE SYN PÅ KØN

De fleste af os har fået at vide som børn, at der findes to køn, nemlig pige og dreng. Vi har også lært, at det køn, som lægen tildelte én ved fødslen, altid passer sammen med ens kønsidentitet.

Mange ved dog nu, at man også kan være transkønnet, og at nogles kønsidentitet hverken er pige eller dreng.

Man kan let tro, at det med, at der er flere end to køn, er noget helt nyt. Det er forståeligt. Vi har jo lært, at der er to. Men faktisk er det ikke helt nyt. I rigtig mange kulturer har man andre syn på køn.

På Samoa, Hawaii og andre steder i Polynesien mener de fleste, at der er tre køn. Mange oprindelige amerikanske folks kultur har man tre eller fire køn. Her ser man ikke "mand" og "kvinde" som modsætninger, men som to ud af flere kønsidentiteter. Menenskers opfattelser af hvad køn er for noget er altså meget forskelligt fra kultur til kultur.

*

MYTEN OM DE TRE VÆSNER

I det gamle Grækenland havde man også en anden forståelse af køn, en den vi kender her i dagens Danmark. Måske har du hørt om det gamle Grækenland og nogle af deres guder og myter før. De har mange forskellige myter, som fortæller om verden omkring os. En af dem fortæller om kønnenes skabelse. Den er over 2000 år gammel.

Ifølgemytenplejedemenneskeratvære væsner med fire arme, fire ben og to hoveder. Der var tre slags væsner, som hed "de feminine", "de maskuline" og "de androgyne".

De androgyne bestod af én mandlig og én kvindelig halvdel. At være androgyn betyder nemlig en blanding af maskulin og feminin. De feminine væsner var helt kvindelige, og de maskuline var helt mandlige.

*Statue af to kvinder
fra det gamle
Grækenland.*

På et tidspunkt blev alle væsnerne splittet i to. De halve væsner var nu alene på jorden og brugte deres liv på at lede efter deres anden halvdel.

Dem, der før havde været feminine væsner, var kvinder, der elskede andre kvinder. De maskuline var mænd, der elskede andre mænd, og de androgyne væsner var mænd og kvinder, der elskede hinanden.

Myten her er selvfølgelig ikke en sand historie. Men den viser os, hvordan man har forstået køn og seksuel orientering i fortiden. Seksuel orientering handler om, hvem vi bliver forelsket i. Det kan du læse mere om på side 14.

Evner, væremåde og udseende, som man typisk forbinder med mænd og mandighed, er dem, man kalder *maskuline*. Også selvom det ikke kun er mænd, der kan være maskuline, og mænd ikke altid kun er maskuline. Det samme gælder for *femininitet* og kvindelighed.

*

I dag ved vi, at køn og seksuel orientering er to forskellige ting. Men i det gamle Grækenland mente man, at homoseksuelle mænd og kvinder – som altså kun bliver forelsket i andre af samme køn – var de mest maskuline mænd, og de mest feminine kvinder.

Til gengæld mente de gamle grækere, at heteroseksuelle – mænd, der kun er til kvinder, og kvinder, der kun er til mænd – kom fra det androgyne væsen, som var en blanding mellem maskulin og feminin.

Det, vi tænker, er androgynt, feminint og maskulint, har altså ændret sig siden det gamle Grækenland. Og den måde vi tænker på køn og seksuel orientering, kan også ændre sig i fremtiden.

TAL SAMMEN I KLASSEN

- x Hvad synes I om myten?
- x Hvordan har synet på køn og seksualitet ændret sig siden det gamle Grækenland?

TRE OG TRE

Find hver et stykke papir. Fordel det androgyne, maskuline og feminine væsen imellem jer. Tegn væsnet på jeres papir.

Vis jeres tegning til de andre i gruppen og snak om:

- x Hvad gør væsnet maskulint, feminint eller androgynt?

TAL SAMMEN I KLASSEN

- x Hvad gør nogen maskulin og feminin?
- x "Androgyn" betyder en blanding af maskulin og feminin. Hvad synes I, er androgynt? Det kan være opførsel, udseende eller interesser.
- x Hvad synes I, er en androgyn dreng og en androgyn pige? Hvorfor?
- x Tror I, at det vi tænker er maskulint, feminint og androgynt kommer til at ændre sig igen i fremtiden? Hvorfor/hvorfor ikke?

KENDER DU SAPPHO FRA LESBOS?

I det gamle Grækenland levede en berømt musiker, der hed Sappho. Hun elskede kvinder og skrev sange om sin kærlighed til dem. Sappho boede på øen Lesbos. Derfor kalder kvinder, der elsker kvinder, sig i dag ofte for lesbiske.

MEGET ER SKET

SIDEN AXEL & DORIS BLEV FØDT

Du husker nok Axel Axcil, og Doris Pollas, som var med til at starte LGBT+ Danmark i 1948 - den første forening i Danmark for personer, som var homoseksuelle, biseksuelle og transkønnede.

Axel Axcil blev født i 1915. Det var det år, kvinder fik stemmeret i Danmark. Han døde i 2011, det år Danmark fik sin første kvindelige statsminister. Der gik altså 96 år - en hel livstid - fra kvinder fik stemmeret, til en kvinde blev statsminister.

Doris Pollas blev født i 1924. I 2020 fik hun en ærespris af kronprinsesse Mary for sin tid som aktivist for LGBT+ Danmark. En aktivist er én, der kæmper for en sag - for eksempel for at gøre verden bedre for LGBT+ personer. Da Doris fik æresprisen, havde hun levet i 96 år. Det var 96 år, hvor der skete rigtig meget med ligestillingen.

Ligestilling handler om, at alle skal have de samme rettigheder og muligheder, lige meget hvilket køn eller hvilken seksuel orientering man har.

På de næste sider ser du en tidslinje. Den giver dig overblik over vigtige ting, der er sket i Danmark siden Axel Axcil blev født. Det er skift inden for familieliv, skole, mode og udseende. Der er også nogle vigtige årstal for kampen om ligestillingen i Danmark.

HAR DU HØRT OM FEMINISTER FØR?

Kampen for ligestilling har stået på længe. I Danmark begyndte den for alvor i slutningen af 1800-tallet. Dengang kæmpede aktivister blandt andet for, at kvinder fik stemmeret. Det fik de i 1915.

I 1970'erne var der igen meget fokus på ligestilling. Mange af dem, der lavede aktivisme for ligestilling, kaldte sig *rødstrømper* eller *feminister*. En feminist er én, der mener, at der skal være ligestilling mellem kønnene. I 1970'erne kæmpede feminister blandt andet for, at arbejdet i hjemmet blev fordelt mere lige mellem kvinder og mænd. Måske kender du nogen, som var med til at kæmpe for ligestilling?

TO OG TO

- x Se på tidslinjen og udvælg nogle årstal, som I vil snakke om. Hvis I møder et ord, I ikke kender, så spørg jeres lærer, hvad det betyder.
- x Snak om spørgsmålene, der står med skrå grå skrift.

VIDSTE DU...

...at de ord, som bliver brugt af og om LGBT+ personer, hele tiden ændrer sig?

Man begyndte med at bruge ordet "homoseksuel" for cirka 150 år siden. Det betød én, der var tiltrukket af folk af samme køn som dem selv. Lige meget, om de også var tiltrukket af andre køn.

Når folk taler om LGBT+ personer historisk, bruger de altså ofte ordet "homoseksuelle", selv hvis de mener både mener homo- og biseksuelle personer.

1915

Kvinder får stemmeret og kan nu vælges til Folketinget.

Hvordan tror I, at samfundet ville se ud, hvis det kun var det ene køn, der måtte bestemme?

Hvad tænker I om, at kvinder før 1915 ikke havde stemmeret?

1920'erne

Det bliver moderne for unge piger at klippe sig korthårede, og længden på kjolen kommer op til knæene.

Det var ikke alle forældre, der syntes om det.

Er der i dag særlige normer – altså uskrevne regler – for, hvordan piger og drenge skal se ud?

1930'erne

Der er stor forskel på drenge- og pigelegetøj.

I 1930'erne legede pigerne som regel med dukker. Drengene legede for eksempel med biler eller sværd. På den måde blev børnene oplært i de kønsroller, der var gældende på den tid: Pigerne skulle lære at passe hus, hjem og børn, og drengene skulle lære at reperere ting og slås.

Er der i dag noget legetøj, der især henvender sig til piger, og noget, der især henvender sig til drenge? Hvilken betydning har det?

1930

Lili Elbe får – som den første transkvinde i verden – en operation, så hendes krop passer til hendes kønsidentitet.

Hun ændrede også sit navn officielt. På samme tid var hun nødt til at blive skilt fra sin partner Gerda, da det var ulovligt for to kvinder at være gift.

Hvordan tror I det var for Lili at skulle vælge mellem at leve som sit køn, eller være sammen med den kvinde, hun el-

1933

Nu er det ikke længere ulovligt at være homoseksuel i Danmark.

I stedet blev det nu set som en psykisk sygdom.

Hvordan tror I, det ændrede den måde heteroseksuelle så på LGBT+ personer? Eller den måde, LGBT+ personer så sig selv?

1945

I nogle skoler i byerne stopper man med at dele børnene i drenge- og pigeklasser.

Indtil da var de altid delt på den måde. På landet gik eleverne dog i blandede klasser, da der ikke var elever nok til at opdele dem efter køn.

Bliver jeres klasse også nogle gange delt op efter køn? Hvis ja, hvad synes I om det?

Får drenge og piger også tilbudt forskellige aktiviteter hos jer? Hvis ja, hvad synes om I det?

1948

Kredsen af 1948 bliver stiftet – foreningen, som i dag hedder LGBT+ Danmark.

Foreningen blev stiftet af Axel Axcil, Doris Pollas og ca. 60 andre LGBT+ personer. I dag har LGBT+ Danmark over 1000 medlemmer.

Husker i historien om Doris Pollas og Axel Axcil? Hvorfor tror I, at Axel, Doris og de andre LGBT+ aktivister startede foreningen?

1950'erne

Det årti i 1900-tallet med flest hjemmegående husmødre.

De passede hjem og børn, mens manden var på arbejde og tjente penge. Ved slutningen af 1950'erne var $\frac{3}{4}$ af alle gifte kvinder hjemmegående.

Hvem arbejder mest i din familie? Er en af dine forældre på deltid eller hjemmegående? Hvorfor?

1954

Den første mandlige sygeplejerske uddannes.

Der har altid været flest kvinder i de jobs, der gik ud på at passe og pleje syge – eller børn eller gamle.

Hvorfor mon det har været sådan, og stadig er sådan?

Kender I andre jobs, som det især er enten mænd eller kvinder, der har?

1959

Barbiedukken bliver skabt.

Før Barbiedukken var dukker formet som babyer, og børn brugte dem til at lege mor med. Barbiedukken forestiller derimod en ung kvinde, og den gav børn mulighed for nye lege. Mange drømte om at være ligesom Barbie.

Har I leget med Barbiedukker? Hvis ja, hvad legede I så med Barbie?

Er det typisk drenge eller piger, der leger med Barbie?

Dukken er blevet kritiseret for at give piger et urealistisk syn på kroppen. Hvad tænker I om denne kritik?

1960'erne

Mange flere kvinder arbejder uden for hjemmet.

Det betød, at de nu både skulle tage sig af hjem og børn og samtidig passe et arbejde uden for hjemmet.

Hvordan er arbejdet i hjemmet og uden for hjemmet fordelt i jeres familie?

Er der forskel på, hvad drenge og piger skal lave eller hjælpe til med?

1960'erne

Mange unge mænd lader håret gro, og mange unge kvinder begynder at gå i lange bukser i stedet for i kjole.

Det syntes forældrene ikke altid om.

Klæder I jer anderledes end jeres forældre?

Kan jeres forældre også blive trætte af det tøj, I går i – eller af jeres frisure?

1961

Det bliver muligt for kvinder at beholde deres eget efternavn, når de bliver gift.

Før fik kvinder automatisk deres mands efternavn, når de blev gift. Først fra 1982 beholdt kvinder automatisk deres efternavn, når de blev gift.

Hedder I alle det samme i jeres familie?

Hvilket efternavn har du? Spørg dine forældre om, hvordan de har besluttet, hvad dit efternavn skal være.

1962

Kvinder kan nu blive soldater i forsvaret.

Før det måtte kun mænd være soldater. Hvis en ung mand blev bedt om at gå i militæret, kunne han ikke bare sige nej – så skulle han i stedet lave frivilligt arbejde eller i fængsel. Sådan er det stadig i dag. For unge kvinder er det stadig frivilligt, om de vil i militæret.

Hvad synes I om det? Vil I være soldater, når I bliver gamle nok? Hvorfor/hvorfor ikke?

1970'erne

Nogle mænd og kvinder begynder at klæde sig i det samme tøj.

Tøj, som både mænd og kvinder går i, kan man kalde uni-sex tøj. Har du noget tøj, som er unisex? Har dine forældre noget tøj, som er unisex?

Der er normer for køn og tøj – altså uskrevne regler og forventninger. Hvordan er reaktionerne, hvis en kvinde tager et jakkesæt på, som nogle mænd er til mænd? Eller hvis en mand tager en kjole på?

Er der forskel på reaktionerne, alt efter om det er en kvinde eller mand, som bryder normerne for køn og tøj?

1970'erne

Kvinder sætter spørgsmålstegn ved, hvorfor de skal stå for alt det huslige arbejde.

De ønskede, at mændene skulle hjælpe mere til derhjemme. Kvinderne lavede demonstrationer og skrev debatindlæg. På den måde fik de sat en debat i gang om kønsrollerne, der var dengang.

Familielivet forandrede sig også. Det blev mere almindeligt med familier med kun én voksen og børn. Det blev også normalt at bo i et kollektiv, hvor mange enkeltpersoner og par boede sammen. Familien med far, mor og børn blev dermed ikke den eneste måde at leve på.

Hvordan ser jeres familie ud?

Hvem laver husarbejdet hjemme hos jer? Hvordan er opgaverne fordelt?

Har I prøvet at bo sammen med andre end dem, I bor sammen med nu?

Hvordan forestiller I jer, at jeres egen familie skal være, når I bliver voksne?

1973

Mænd må nu danse med hinanden i offentligheden.

Før var det ulovligt for to mænd at danse sammen på offentlige steder. Kvinder har altid godt måtte danse med hinanden, lige meget hvad deres seksuelle orientering var.

Hvorfor tror I, at kvinder godt måtte danse sammen, men ikke mænd?

1975

Nu skal både piger og drenge have sløjd, håndarbejde og hjemkundskab i skolen.

Indtil dette år var sløjd kun for drenge, mens piger i stedet havde håndarbejde og hjemkundskab.

Synes du, at nogle fag er mere egnet til det ene køn end til det andet? Hvorfor/hvorfor ikke?

Er der i dag noget, som man især lærer drenge, og noget, som man især lærer piger? Eller skal alle kunne det samme?

1976

Folketinget laver en lov om lige løn til mænd og kvinder for samme arbejde.

Det blev hermed forbudt at give kvinder mindre i løn, for det samme arbejde som mænd.

Selvom denne lov gælder i dag, får mænd i gennemsnit mere i løn end kvinder. Tror I, det betyder noget, at der er forskel på, hvor meget mænd og kvinder tjener?

1981

Homoseksualitet bliver taget af listen over psykiske sygdomme.

Hvordan tror I det ændrede den måde, heteroseksuelle så på LGBT+ personer? Hvad med den måde, LGBT+ personer så sig selv?

1984

Mænd får mulighed for at tage barsel.

Indtil nu var det kun kvinder, der tog barsel.

Spørg dine forældre, hvem der tog mest barsel, da du blev født?

Hvem synes I skal passe børnene, mens de er små?

1989

Axel og Eigil Axgil er det første homoseksuelle par i verden, der bliver viet.

Par af samme køn måtte stadig ikke blive gift i kirken. Men de kunne nu få registreret partnerskab på rådhuset, som gav dem næsten de samme rettigheder.

Hvordan tror I, det føltes, at man alligevel ikke fik alle de samme rettigheder som heteroseksuelle par?

1999

Danmark får sin første ligestillingsminister.

Ligestillingsministeren skulle arbejde med at sikre mere ligestilling mellem kønnene. Den første ligestillingsminister var en kvinde og hed Jytte Andersen.

Tror I, en mand ville være lige så god som ligestillingsminister dengang? Hvorfor/hvorfor ikke?

Er det stadig nødvendigt med en sådan minister? Hvorfor/hvorfor ikke?

2010'erne

Antallet af regnbuefamilier bliver fordoblet.

Regnbuefamilier kan for eksempel være familier med børn, hvor forældrene er af samme køn, hvor der er flere end to forældre, eller hvor en eller flere forældre er trans. I dag er der over 1600 regnbuefamilier i Danmark.

Kender I børn, der lever i regnbuefamilier? Hvis ja, hvem bor sammen der?

Hvorfor mon det først er i de senere år, at det er blevet almindeligt med regnbuefamilier?

2011

Helle Thorning-Schmidt bliver den første kvindelige statsminister i Danmark.

Har det betydning, om det er en kvinde eller en mand, som sidder på den øverste politiske post i Danmark? Hvorfor/hvorfor ikke?

2012

Nu må homoseksuelle par blive gift i kirken.

Præster har dog stadig ret til at nægte at gifte et par, hvis de har samme køn.

Er der fair, at en præst må sige nej til at gifte et par som har samme køn? Hvorfor/hvorfor ikke?

Hvad hvis en præst nægtede at gifte et par, fordi de var heteroseksuelle? Ville det være i orden? Hvorfor/hvorfor ikke?

2017

At være transkønnet bliver taget af listen over psykiske sygdomme.

I store dele af verden er det stadig set som en psykisk sygdom eller helt forbudt at være trans.

Hvorfor tror I, det at være trans blev taget af listen 36 år efter, at homoseksualitet blev det?

Tror I det har ændret den måde, ciskønnede folk ser trans-personer? (Man er ciskønnet, hvis man ikke er trans). Hvorfor/hvorfor ikke? Hvad med den måde, trans-personer så sig selv?

2021

Nu får begge forældre digital post om deres børn, for eksempel om skolestart og tandlægebesøg.

Før var det ofte kun moren, der modtog beskederne fra det offentlige.

Hvad synes I om sådan en lov?

Hvem har styr på børnenes aftaler hos jer? Hvem har kontakten til skolen?

Hvem tager dig med til tandlæge og læge?

Billeder på tidslinjen:

1. Forside på et kvindeblad fra 1920'erne.
2. Dukke fra 1950'erne.
3. Dreng i skole – omkring 1925.
4. Reklame fra 1950'erne.
5. Barbiedukke fra 1959.
6. Musikgruppen The Beatles, som inspirerede mange drenge til at få langt hår.
7. Brudepar fra 1960'erne.
8. Klassebillede fra 1970'erne.
9. Kvinder demonstrerer for ligestilling – 1975.
10. Sløjdundervisning for drenge – fra 1960'erne.
11. Mand på barsel – 1985.
12. Axel og Eigil Axgil i 1950.
13. Danmarks første kvindelige statsminister – Helle Thorning-Schmidt – med sine ministre.
14. Mennesker og regnbueflag fra en Pride-Parade, som er en begivenhed, der hylder mangfoldighed inden for køn og seksualitet.

LAV ET INTERVIEW

MED DINE FORÆLDRE ELLER BEDSTEFORÆLDRE

INDIVIDUELT

Du skal nu lave et interview med en person, som var barn for flere år siden. Personen kan være en forælder, bedsteforælder eller måske en nabo, du kender godt. Interviewet skal handle om, hvordan det var at være en pige og dreng, dengang de var børn, og hvordan normerne – altså forventninger og uskrevne regler – for køn har ændret sig gennem deres liv.

1. Vælg den person, som du gerne vil interviewe. Lav en aftale med dem om, hvor og hvornår I vil lave interviewet.
2. Forbered dit interview. Det gør du ved at skrive de spørgsmål ned, som du gerne vil stille personen. Du kan bruge spørgsmålene på næste side eller lave dine egne.
3. Lav dit interview med personen. Du kan optage interviewet på din telefon eller tage noter. Husk at skrive ned, hvornår personen er født, så du ved, hvornår personen var barn og ung.
4. Du kan bruge tidslinjen på side 39–43 som inspiration. Måske kan du vise tidslinjen til den person, du interviewer. Måske vækker billederne minder.
5. Spørg, om du må tage et billede af personen. Det kan også være, at du må låne billeder, som viser personen som barn eller ung.
6. Skriv dit interview om til en tekst om personens minder om køn gennem livet. Du kan vælge at skrive citater fra personen, som du synes er særlig vigtige. Eller måske kan du skrive om én særlig begivenhed i personens liv, som handler om køn eller normerne for køn.
7. Skriv din tekst og sæt dine billeder af personen på et A3-ark. Husk at skrive, hvilket år personen er født.
8. Hæng jeres A3-ark op i klassen. Præsenter jeres interviews for hinanden. I klassen kan I tale sammen om, hvordan dem, I interviewede har haft forskellige oplevelser med køn og hvorfor. I kan også snakke om, hvordan synet på køn og normerne for køn har ændret sig gennem årene.

FORSLAG TIL SPØRGSMÅL

- x Hvordan så din familie ud? Havde du søskende? Lignede din familie de familier, dine skolekammerater havde?
- x Hvad legede børn med, da du var lille? Var der forskel på det legetøj, piger og drenge legede med?
- x Var der forskel på det tøj, som piger og drenge gik i? Hvordan så de ud i tøjet, og hvad med håret? Var drenge og piger meget ens klædt, eller så de meget forskellige ud?
- x Var der særlige forventninger til, hvordan piger og drenge skulle opføre sig?
- x Var der forskel på, hvad børn fik lov til, alt efter om de var piger eller drenge?
- x Hvordan var opgavefordelingen i hjemmet? Havde pigerne og drengene de samme opgaver? Havde forældrene de samme opgaver?
- x Var der forskel på, hvilke fag pigerne og drengene havde i skolen? Var der forskel på, hvordan lærerne var over for piger og drenge?
- x Hvad synes du har ændret sig mest siden du var barn og ung, i forhold til synet på køn og de forventninger vi har til drenge og piger, mænd og kvinder?
- x Hvordan forestiller du dig, at synet på og forventningerne til køn kommer til at se ud i fremtiden?

FN'S FEMTE VERDENSMÅL

FN står for *Forenede Nationer* og er et samarbejde mellem 193 lande i verden. I FN er man blevet enige om 17 *verdensmål*, som alle lande skal opnå inden år 2030.

Det femte verdensmål er *ligestilling mellem kønnene*. Ligestilling betyder, at alle har de samme rettigheder og muligheder. I verdensmål nummer 5 er der et særligt fokus på piger og kvinder. Det er der, fordi piger og kvinder verden over ikke har de samme rettigheder og muligheder som drenge og mænd. I mange lande får piger ikke lov til at komme i skole eller få en uddannelse. Nogle steder bliver piger gift væk, når de stadig er små. Og i hele verden tjener kvinder mindre end mænd, selvom de har det samme job.

Drenge og mænd har heller ikke altid samme muligheder som piger og kvinder. Foreksempel er der mange lande, hvor piger kan gå med både bukser eller kjole, mens drenge kun kan gå med bukser. De fleste steder, er det kun mændene, der bliver tvunget til at kæmpe, hvis der er krig.

På mange områder er Danmark et af de lande i verden, hvor der er mest ligestilling. Alligevel tjener kvinder i Danmark ikke det samme som mændene. Det er også kun mænd, der kan blive tvunget til at gå i hæren. Når det kommer til interesser, opførsel eller tøj, så har piger og drenge heller ikke altid samme muligheder.

TAL SAMMEN I KLASSEN

- x Synes I, at det er vigtigt at kæmpe for en verden, hvor kønnene er ligestillede? Hvorfor/hvorfor ikke?
- x Hvis I skulle vælge et punkt, hvor I gerne vil have mere ligestilling, hvad skulle det være?

5 LIGESTILLING MELLEM KØNNENE

FOTOS OG ILLUSTRATIONER

FORSIDE Foto: KØN, Illustration: Ida Galsgaard

SIDE 2 Illustration: Ida Galsgaard

SIDE 5 Foto: KØN

SIDE 8 Foto: Wiki Commons

SIDE 9 Illustration: Ida Galsgaard

SIDE 9 Julekort: Gerda Wegener

SIDE 10 Foto: Reklame fra Ribe Jernstøberi, Bo Bedre 1961

SIDE 13 Illustration: Ida Galsgaard

SIDE 13 Foto: Wiki Commons

SIDE 14 Foto: Ludovic Bertron

SIDE 15 Foto: KØN

SIDE 16 Foto: Privatfoto

SIDE 17 Foto: Radclyffe Hall

SIDE 18 Foto: Privatfoto

SIDE 19 Foto: Orf3us

SIDE 20 Foto: Privatfoto

SIDE 21 Foto: Privatfoto

SIDE 23 Illustration: Christina Radaic, bragt i Berlingske 15. Marts 2014

SIDE 24 Foto: Privat

SIDE 25 Fotos: Line Falck © Biblioteksmedier as

SIDE 25 Illustration: Ida Galsgaard

SIDE 26 Foto: Wiki Commons

SIDE 28 Alle billederne på siden er fra KØNs samling

SIDE 29 Alle billederne på siden er fra KØNs arkivmateriale og samling, bortset fra midterste billede (1970'erne): Peer Pedersen/Ritzau Scanpix og portrætbillede nederst tv: Privatfoto

SIDE 30 Alle billederne på siden er privatfotos

SIDE 31 Foto: www.vanish.dk

SIDE 31 Foto: KØN

SIDE 33 Foto: Privatfoto

SIDE 35 Foto: Privatfoto

SIDE 36 Foto: Gary Todd

SIDE 39-43 Foto 1-3: KØN; Foto 4: KØN; Foto 5: Matell.com; Foto 6: Wiki Commons; Foto 8-12: KØN; Foto 13: Alt for Damerne, 1985; Foto 14: Mogens Engelund; Foto 15: Pixabay

SIDE 45 Foto: KØN

SIDE 47 Foto: KØN

Hvis ophavsretten skulle være krænkert, er det utilsigtet. Hvis du har ophavsret til tekster eller billeder i undervisningsmaterialet, beder vi dig om at tage kontakt til KØN.